

משרד החינוך

דגשים בנוגע לפרסום הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון

1. ההצעה הזאת לפתרון בחינת הבגרות בעברית היא דוגמה, ובה כמה אפשרויות לפתרון השאלות הפתוחות, אך היא אינה ממצה. במהלך הבדיקה ייתכן שייעשו שינויים ו/או הרחבות באפשרויות התשובה שמעריכי הבחינה יקבלו.
2. בפתרון שלהלן מובאות עיקר הסוגיות שהיו טעונות ליבון, אך יודגש כי בפתרון זה אין תשובות מלאות ומקיפות, המזכות בניקוד מלא. נדגיש כי מטבע הדברים ציון המבחן מורכב גם מגורמים נוספים שאינם מובאים בפתרון זה, ובהם: רמת ההתבטאות וניסוח התשובה, הקפדה על כללי הדקדוק והכתיב, התמקדות בעיקר, התבססות נכונה וראויה על הטקסט ועוד.
3. אם יתברר שנפלה טעות בהצעת הפתרון, תפורסם בתוך זמן סביר הצעה מתוקנת, והצעת הפתרון המתוקנת תהיה המחייבת. **טל"ח** (טעות לעולם חוזר) – בהצעת הפתרון עלולות ליפול טעויות, ואין בה כדי לחייב את מעריכי הבחינה לקבל תשובה שגויה.
4. על פי חוזר מנכ"ל טוהר הבחינות – תשע"ה/9ד, נבחנים בבחינת הבגרות מחויבים לפעול על פי נוהלי טוהר הבחינות כדי להבטיח הליך בחינות אמין, הוגן ושוויוני. אם יתעורר חשד שנבחן הפר את טוהר הבחינות, יחל הליך של **החשדת הבחינה**, כמפורט בחוזר.

[קישור לחוזר המנכ"ל](#)

בהצלחה לנבחנים ולנבחנות!

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 75281, קיץ תשפ"ד, 2024

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

1. א. (3) אמרת חז"ל זו היא ביסוס להפרכה של טענת הנגד.
ב. טענת הנגד היא שאדם אינו צריך לשמוע ביקורת מפי אחרים, הוא יכול לבקר את עצמו. הכותבת שוללת דעה זו וטוענת שקשה לאדם לראות את נגעי עצמו ולהשתפר כמו שאסיר לא יכול לשחרר את עצמו ממאסר.
2. א. הנימוק במאמר א: הביקורת נועדה לתרום לשיפור אישיותו ותיקון מידותיו של המוכח.
הנימוק במאמר ב: הביקורת נועדה למנוע מן המוכח לעבור עבירה או כדי להעמידו על חומרת המעשה שעשה כדי להחזירו בתשובה, וכדי שיפיק לקחים איך להימנע ממשגים כאלה בעתיד.
ב. צירוף מילים ממאמר א: שיפור אישיותו.
צירוף מילים ממאמר ב: לעבור עבירה / להחזירו בתשובה.
3. **מאמר א:** (1) המוכיחים מקושי אישי ולא מרצון לשפר. כגון אדם המרגיש נחות, ומנסה לבקר כדי לתת לעצמו תחושה שהוא מעל אחרים.
(2) אדם שמבקר אחרים בעניין שהוא עצמו לוקה בו מתוך רצון להגן על עצמו.
מאמר ג: (1) אנשים שיש להם נטייה למתוח ביקורת, ואילו בדברי שבח הם ממעטים או שאינם אומרים כלל. אלה אנשים שנותנים הרגשה למוכח שהוא קיים רק כשהוא טועה.
(2) אנשים שאוגרים ביקורות עד שמתמלאת הסאה ואז הם מתפרצים ללא פרופורצייה. ביקורת כזאת מתקבלת כעלבון.

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 75281, קיץ תשפ"ד, 2024

.4

מילים מן הקטע הקצר המבטאות את המאפיין	מאפיין על פי מאמר ג	
יכולת להציע לה שתעזרי לה בזמן אחר.	1. הצעת פתרון לבעיה	ביקורת בונה
אני יודעת שתכונת הנתינה טבועה בך... הפעם נפלה שגגה מתחת ידך.	2. הפרדה בין המעשה לעושה	
אני כותבת לך מכתב זה... הגבת ברוגז ובחוסר סבלנות	פנייה באמצעות מכתב או ביקורת בנימה מאשימה	ביקורת שלילית

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 75281, קיץ תשפ"ד, ד, 2024

5. דוגמה לסקירה

אמירת ביקורת היא חשובה וחיונית. אומנם היא שכיחה בחברה, אך יש לדעת ולהכיר את הדרכים הנכונות לאמירתה. חשיבותה של הביקורת היא בתועלת שהיא אמורה להביא למוכח. היא חיונית עבורו ועשויה לתרום לשיפור אישיותו ולתיקון מידותיו. הביקורת היא כלי להתקדמות המוכח: למנוע ממנו לעבור עבירה, להעמידו על חומרת המעשה אשר עשה כדי להחזירו בתשובה ולסייע לו להפיק לקחים כדי להימנע ממעשים כאלה בעתיד (וגנר, תשס"ט, רייס, תשנ"ט).

דווקא משום החשיבות הרבה של אמירת הביקורת יש לאומרה באופן ראוי, ויש להיערך לקראת אמירתה. יש להתמקד רק בהכרחי מתוך יישוב הדעת, לא אמירה ספונטנית אלא מתוך יחס של הערכה, אמירה חיובית בגובה העיניים ולא בתחושת עליונות. הדברים צריכים להיות כנים ולהיאמר מתוך אמון, ממקום נקי ואמיתי. יש לומר את דברי התוכחה ביחידות ולא בנוכחות קהל, ועל המוכיח להציע פתרון למוכח (וגנר, תשס"ט).

גם וגנר (תשס"ט) וגם רייס (תשנ"ט) מציינים את חשיבות העיתוי: חשוב להמתין לעת רצון, לתור אחרי העיתוי הנכון שבו דברי התוכחה מסוגלים להתיישב: אין לומר אותם בשעת כעס, וצריך שהמוכח יהיה במנוחת הנפש לקבלת התוכחה.

יש חשיבות גם לנימת הדברים: יש לפנות אל המוכח מתוך חברות, אהבה ואכפתיות כדי לחזק את הקשר הנפשי בין המוכיח למוכח. אין לומר את הדברים מתוך האשמה וחיפוש פגמים, יש להתייחס למעשה ולא לעושה, ואין להכתים את המוכח (וגנר, תשס"ט, רייס, תשנ"ט).

ביבליוגרפיה

- וגנר, מ' (תשס"ט). לחיות את עצמנו, עמ' 92-104
- הרב רייס, מ' (תשנ"ט). תוכחה מבורכת, מראש צורים ה', עמ' 16-23

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 75281, קיץ תשפ"ד, 2024

חלק שני – לשון (50 נקודות)

פרק א: שם המספר ואותיות השימוש – חובה (10 נקודות)

6. (1) שני
(2) שבעת אלפים שש מאות שלושים ואחד
ארבעים וארבעה
(3) שלושת
(4) אָחַד
(5) מאתיים שלושים ותשע
(6) אֶלְפִים עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם
עשרים ואחד אלף
שניים
(7) חמש

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

7. א.

לואי	נושא	מושא	נשוא	לואי	לואי	תיאור
התגוננות.	תגובת	אצל האדם	מתעוררת	משפילה	ביקורת	בעקבות אמירת

ב. (1)

I. אין תועלת בביקורת ללא הכוונה מעשית אלא יש בה רק עלבון למבוקר.

משפט איחוי (מאוחד / מחובר)

II. הביקורת הנכונה מתמקדת בעשייה של הזולת ולא באופי שלו.

משפט פשוט

III.

פסוקית נושא	פסוקית מושא
מי שמשמיע דברי תוכחה לזולת,	לא יצמיד תווית של מרדן גם
למי שהמרה את פי ה' כמה פעמים.	

משפט מורכב

(2) מושא

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 75281, קיץ תשפ"ד, 2024

8. א. (1)

פסוקית נשוא

I. המעלה של המוכיח היא שביקורתו נאמרת ביישוב הדעת ולא בספונטניות.

פסוקית לוואי

II. ביקורת הנאמרת בנימה מאשימה ומשפילה נחשבת בעיני המבוקר להתקפה אישית.

(2) משפט I החלק הכולל: ביישוב הדעת לא בספונטניות

הקשר הלוגי: ניגוד

משפט II החלק הכולל: מאשימה ומשפילה

הקשר הלוגי: הוספה

ב. (1) נשוא

(2) לא קיים

(3) המבקר מייחס למוכח תכונה של לץ, לכן אין סיכוי לשינוי התנהגותו של המוכח.

9. א.

באחת ההרצאות בנושא "הביקורת על פי התורה וההלכה" פתח המרצה ואמר: "אני חולה במחלה תורשתית ומידבקת, אהבת ישראל. שנים אני מוכיח בעלי עבירה, ומעולם לא הותקפתי בשל כך". לדברי המרצה התוכחה חייבת לבוא מאהבה, מהבנה ומאכפתיות.

ב.

צורת הבינוני	חלק הדיבור	התפקיד התחבירי
מוכיח	שם עצם	נושא
מוכח	שם עצם	לוואי
מוכיחים	פועל	נשוא
בונה	שם תואר	לוואי

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 75281, קיץ תשפ"ד, ד, 2024

10. א. (1) הקשר הלוגי המשותף: סיבה ותוצאה
(2) I. ידוע כי אמירת ביקורת ביחידות זוכה להקשבה, (כי) בשיחה פנים אל פנים המוכיח נזהר בדבריו.
II. ביקורת חסרת רגישות (גורמת) רתיעה ומרירות אצל השומע.
- ב. (1) משפט I: תפקיד הפסוקית: פסוקית ויתור
הנשוא בפסוקית: נעימה
משפט II: תפקיד הפסוקית: פסוקית תנאי
הנשוא בפסוקית: עומד לומר
- (2) הביקורת אינה נעימה לשומע, למרות זאת היא צריכה להיאמר.
- ג. (1) משפט פשוט (בעל חלק כולל)
(2) התוצאות של התוכחה הן הימנעות מן העבירה וחיזוק הקשר הנפשי בין המוכיח למוכח.
- ד. משפט I: נושא
משפט II: אוגד
11. א. (1) משפט I: נושא
משפט II: תמורה
(2) המילים המציינות את דרך המסירה: לדעת (יועצים ארגוניים)
התפקיד התחבירי: הסגר
(3) המשפט: יועצים ארגוניים קובעים שיש שני עקרונות חשובים באמירת ביקורת: העיתוי ונימת הדברים.
דרך המסירה: (פסוקית מושא ב) דיבור עקיף.
- או**
המשפט: יועצים ארגוניים קובעים: "יש שני עקרונות חשובים באמירת ביקורת: העיתוי ונימת הדברים".
דרך המסירה: (פסוקית מושא ב) דיבור ישיר.
- ב. כמובן, ביקורת מאדם קרוב נוגעת לליבו של המוכח יותר מביקורת מאדם זר.
ג. כאשר
גם אם
אבל
לעומת זאת
מפני ש

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 75281, קיץ תשפ"ד, 2024

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

12. א.

הפועל	השורש	הבניין
נועֵדָה	י-ע-ד	נפעל
מְזַלְזֵלֶת	ז-ל-ז	פיעל
מְפַנֵּית	פ-נ-י/ה	הופעל
מוֹבָרַךְ	ב-ו-ך	הופעל
מְעוֹרְרֵת	ע-ו-ר	פיעל
מְסַרֵּב	ס-ר-ב	פיעל
מְשַׁתְּנָה	ש-נ-י/ה	התפעל

- ב. מחול – השורש: ח-ו-ל
 מחילה – השורש: מ-ח-ל
 תחלואה – השורש: ח-ל-י/ה
 תוחלת – השורש: י-ח-ל

13. א. (1)+(2)

מ-נ-ע ס-ג-ר ד-מ-י/ה מ-ו-ט
 המְנַעֵר, הסְתַגְרֵר, הַדְּמוּי, הַתְּמוּטָטוּט

(3) שם הפעולה היוצא דופן: הימנעות
 הבניין שלו: נפעל

- ב. לְרַפָּא – ריפוי
 לְהַרְשִׁיט – הרשאה
 לְקוּם – קימה
- ג. במילה חֲבָרוֹת הצורן הסופי ות הוא צורן גזירה, ומשמעותו: שם עצם מופשט.
 במילה חֲבָרוֹת הצורן הסופי ות הוא צורן נטייה, ומשמעותו: ריבוי נקבה.
- ד. (1) המילים: מסירותו, בסופה
 (2) המשמעות המשותפת: שייכות

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 75281, קיץ תשפ"ד, 2024

14. א.

עתידי מדברים **נְדָר** נצנצה נופפה בניין נפעל **נוספה** עתידי מדברים **נָתַר**

ב. (1)+(2)

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי
עֲלֵבוֹן	רוֹחֵנִי - שם תואר
מְשָׁגָה	הִצָּפֶן - בעל תכונה
מְרִיבָה	אֲחָרוֹן - סדר
פְּתָרוֹן	

ג. המרתי

15. א. (1)

האמפתיה היא יכולת **נרכשת**. מי שהורגל לחוש אמפתיה **מבין** את האחר במידה **מסוימת**. באמצעות האמפתיה **נבנים** קשרים בין-אישיים, והיא **תורמת** לביסוסם ולתחזוקם של קשרים אלה. **מסיבה** זו היא הכרחית **למחנכים**.

(2) המילה: נרכשת / מסוימת חלק הדיבור: שם תואר

המילה: מבין / נבנים / תורמת חלק הדיבור: פועל

המילה: מחנכים חלק הדיבור: שם עצם

ב. (1)+(2)

המשפט	חלק הדיבור	השורש	הבניין/המשקל
משפט 1 האסיר יצא לחופשי.	שם עצם	א-ס-ר	קטיל
משפט 2 דוגמה לתשובה: אסיר את המכסה מן הסיר	פועל	ס-ו-ר	הפעיל

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 75281, קיץ תשפ"ד, ד, 2024

16. א. (1) השורש המשותף: כ-ו-ן

(2) פְּנִים – קל / פעל

נָכוֹן – נפעל

פוֹנֵן – פיעל

הִכְוִין – הפעיל

ב. הפועל: הוכוון / הוכן הבניין: הופעל

הפועל: כוון הבניין: פועל

ג. דוגמאות לתשובה: הכנה, כוונה, כיוון, הכוונה

ד. (1) המילה היוצאת דופן מבחינת השורש: הַצְפָּה

השורש המשותף למילים האחרות: צ-פ-י/ה

(2) המילה היוצאת דופן מבחינת המשקל: מְתוּקָה

המשקל שלה: קטול

(3) המילה היוצאת דופן מבחינת דרך התצורה: מְעֵלוֹן

דרך התצורה שלה: בסיס וצורן סופי